

Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland
Deputaten Financiële Zaken.

Betreft: instructie jaarrekeningen kashoudende deputaatschappen

Aan: Penningmeesters van kashoudende deputaatschappen
C.c. Secretarissen van de kashoudende deputaatschappen
Dienstenbureau
Accountant belast met controle van de jaarrekeningen

Datum: juli 2013

Hierbij zenden wij u een herziene instructie voor het opmaken van de jaarrekeningen van kashoudende deputaatschappen. De vorige instructie dateert van 31 maart 2010.

Artikel 7 van bijlage 36 (art. 50 KO) geeft aan dat Deputaten Financiële Zaken “dienen te streven naar uniformiteit in de onderscheiden jaarstukken en voorschriften dienen te geven voor de grondslagen van waardering van activa en passiva (waaronder verplichtingen) en de grondslagen van bepaling van resultaat. Zij geven tevens voorschriften voor de indeling van de financiële jaarverslagen”. Op grond hiervan zijn onderstaand een aantal richtlijnen en aanwijzingen geformuleerd.

De jaarrekening en het jaarverslag dienen een getrouwe weergave te zijn van de financiële gang van zaken in het jaar van rapportage. Hoewel toepassing van de wettelijke bepalingen uit Boek 2 titel 9 BW, jurisprudentie daarover en de Richtlijnen voor de jaarverslaglegging van de Raad voor de Jaarverslaggeving ten aanzien van de jaarrekeningen van de deputaatschappen niet verplicht zijn, achten wij het met het oog op de uniformiteit en transparantie in de verslaggeving noodzakelijk voornoemde regels als basis te hanteren.

Teneinde een jaarrekening op een actuele manier te kunnen gebruiken zal publicatie dienen te geschieden uiterlijk vijf maanden na de balansdatum. In het jaar waarin een Generale Synode wordt gehouden is het gewenst dat Deputaatschap Financiële Zaken uiterlijk 1 april beschikt over (concepten van) de jaarrekening. Om dit te kunnen realiseren dienen strakke tijdschema's te worden opgesteld voor de oplevering en verwerking van gegevens.

Wij nemen aan u hiermee voldoende materiaal te hebben verstrekt voor de optimalisatie van de transparantie van de jaarrekening. Voor uw medewerking zeggen wij u bij voorbaat hartelijk dank en wensen u Gods zegen toe bij al uw arbeid. Voor vragen of nadere toelichting kunt u contact opnemen met de heer G.A.Werkman RA, tel. 055-5400795 e-mail: info@gewe.biz, die zich met name met de inhoud van deze instructie heeft bezig gehouden.

Met vriendelijke groet,
Deputaten Financiële Zaken

Inhoudsopgave

1	Indeling financieel verslag	3
2	Jaarverslag van het deputaatschap.....	3
3	Jaarrekening	4
3.1	Algemeen.....	4
3.2	Waarderingsgrondslagen en aanwijzingen voor de presentatie van balansposten	5
3.2.1	Materiële vaste activa.....	5
3.2.2	Financiële vaste activa	6
3.2.3	Vlottende activa.....	6
3.2.4	Eigen vermogen.....	6
3.2.5	Voorzieningen	7
3.2.6	Schulden op lange termijn.....	8
3.2.7	Schulden op korte termijn	8
3.3	Waarderingsgrondslagen en aanwijzingen voor de presentatie van posten in de staat van baten en lasten	9
3.3.1	Collecten c.q. omslagen	9
3.3.2	Schenken en legaten.....	9
3.3.3	Opbrengsten van beleggingen	10
3.3.4	Personeelskosten	10
3.3.5	Uitkeringen en subsidies	10
3.3.6	Koersresultaten op effecten.....	10
3.4	Niet in de balans opgenomen verplichtingen	10
4	Overige gegevens	11
5	Accountantscontrole.....	11
6	Bijlagen	12
Bijlage 1	Voorbeeld van verwerking van giften en legaten in de jaarrekening.....	13

1 Indeling financieel verslag

De standaard indeling van het financiële verslag van kashoudende deputaatschappen ziet er als volgt uit:

1. Inhoudsopgave
2. Overzicht namen van leden van het deputaatschap (en moderamen)
3. Jaarverslag van het deputaatschap
4. Jaarrekening
  - 4.1. Balans
  - 4.2. Staat van baten en lasten
  - 4.3. Toelichtingen
    - 4.3.2. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling
    - 4.3.3. Toelichting op de balans
    - 4.3.4. Toelichting op de staat van baten en lasten
5. Overige gegevens
  - 5.1. Bestemming van het resultaat
  - 5.2. Accountantsverklaring
6. Bijlagen

2 Jaarverslag van het deputaatschap

Het deputaatschap legt met het jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid. Hoewel het jaarverslag over het algemeen door de penningmeester wordt opgesteld, berust de verantwoordelijkheid voor de inhoud van het jaarverslag en de jaarrekening bij het deputaatschap als geheel. Ten teken daarvan zullen de voorzitter, de secretaris en de penningmeester het vastgestelde jaarverslag en de vastgestelde jaarrekening ondertekenen. Als één van de leden van het deputaatschap het niet met de inhoud eens is wordt dit in het jaarverslag vermeld. Algemeen vereiste met betrekking tot de inhoud van het jaarverslag is dat de inhoud ervan niet in strijd mag zijn met de jaarrekening.

Om de jaarrekening zinvol te kunnen interpreteren dient het jaarverslag algemene informatie omtrent de doelstelling en de kernactiviteiten van het deputaatschap te bevatten. In het jaarverslag worden verbaal de financiële toestand op balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar van het deputaatschap beschreven, waarbij wordt ingegaan op:

- de inkomsten en uitgaven in relatie tot het voorgaande jaar en in relatie tot de door de Generale Synode vastgestelde begroting;
- de financiële positie;
- de financieringsbehoeften;
- bijzondere gebeurtenissen die de exploitatie hebben beïnvloed, dan wel zullen beïnvloeden.
- Belangrijke ontwikkelingen / gebeurtenissen in het afgelopen jaar – terugblik op de gang van zaken beschrijven
- Toekomstige ontwikkelingen cq verwachtingen;

Daarbij dient tevens aandacht te worden besteed aan de daadwerkelijke ontwikkeling in het verslagjaar van belangrijke aangelegenheden waarover in het voorgaande jaarverslag verwachtingen werden uitgesproken. Deze beschrijving moet consistent zijn met het beeld van de jaarrekening.

Het is niet de bedoeling dat in het jaarverslag toelichtingen op afzonderlijke posten van de balans en de staat van baten en lasten worden opgenomen. Dergelijke toelichtingen maken deel uit van de toelichting als onderdeel van de jaarrekening, dan wel kunnen in een afzonderlijke bijlage worden opgenomen. Voorts worden mededelingen gedaan omtrent de verwachte gang van zaken in het toekomstige jaar c.q. toekomstige jaren.

3 Jaarrekening

3.1 Algemeen

Bij het samenstellen van de jaarrekeningen van de verschillende deputaatschappen vormen, zowel voor wat betreft de indeling van de jaarrekening als wat betreft de te hanteren grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de bepalingen die hieromtrent voorkomen in het thans van kracht zijnde jaarrekeningrecht het uitgangspunt. De hantering van deze grondslagen is noodzakelijk voor een goed inzicht, alsmede voor de uniformiteit bij de driejaarlijkse consolidatie van de cijfers ten behoeve van de Generale Synode.

Volgens de wet bestaat de financiële jaarverslaggeving uit het samenstel van:

- het jaarverslag
- de jaarrekening
- de overige gegevens

Onder de jaarrekening wordt verstaan de balans, de staat van baten en lasten met de toelichting. De jaarrekening geeft volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat, alsmede voor zover de aard van een jaarrekening dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon

Onder “vermogen” dient te worden verstaan de financiële positie. Daaronder vallen de solvabiliteit en de liquiditeit. Belangrijk is dat de maatschappelijk aanvaardbare normen gelden voor de gehele jaarrekening, inclusief de presentatievoorschriften. De balans met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het vermogen en zijn samenstelling in actief- en passiefposten op het einde van het boekjaar weer.

De staat van baten en lasten met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het resultaat van het boekjaar weer en de afleiding uit de posten van baten en lasten .

Bij iedere post van de jaarrekening dient zoveel mogelijk het bedrag van het voorafgaande boekjaar te worden vermeld; voor zover nodig, wordt dit bedrag terwille van de vergelijkbaarheid herzien en wordt de afwijking tengevolge van de herziening toegelicht. In de toelichting worden de waarderingsgrondslagen vermeld.

De eis van het verschaffen van het inzicht heeft voorrang boven die van nakoming van specifieke voorschriften.

3.2 Waarderingsgrondslagen en aanwijzingen voor de presentatie van balansposten

3.2.1 Materiële vaste activa

Hiertoe zijn o.a te rekenen:

- gebouwen en terreinen
- inventarissen en computerapparatuur.

Op de gebouwen en inventarissen dient jaarlijks een vast percentage van de aanschafwaarde te worden afgeschreven. Bij de gebouwen en terreinen dient rekening te worden gehouden met de residuwaarde (o.a. de grond). Hierop wordt niet afgeschreven.

In het algemeen dienen de volgende afschrijvingstermijnen te worden aangehouden:

- gebouwen 40 jaar
- inventarissen 5 jaar
- computerapparatuur 3 jaar.

Aanschaffingen beneden een bepaalde grens (bijvoorbeeld €500.--), mits geen deel uitmakend van een groter geheel, kunnen als kosten ten laste van het resultaat worden gebracht. Indien de werkelijke waarde substantieel afwijkt van de boekwaarde, dient in de toelichting een indicatie van de werkelijke waarde te worden vermeld. Hoewel deze vaak gebaseerd is op de nieuwwaarde of de herbouwwaarde kan de verzekerde waarde of de taxatiewaarde voor de Onroerende Zaak Belasting hiervan een indicatie geven.

Voor elk van de hiervoor genoemde posten van de materiële vaste activa dient een sluitend overzicht te worden gegeven, waaruit moet blijken:

- boekwaarde aan het begin van het boekjaar;
- bedrag van de investeringen;
- boekwaarde van desinvesteringen;
- afschrijvingen, overige waardeverminderingen en terugnemingen daarvan;
- boekwaarde aan het einde van het boekjaar.

Indien zich in het verslagjaar of in het voorafgaande boekjaar andere belangrijke mutaties hebben voorgedaan, dient dit uit het mutatieoverzicht te blijken. Naast een sluitend overzicht van het verloop van de boekwaarden gedurende het boekjaar dient tevens inzicht te worden gegeven in de mutaties die (cumulatief) hebben plaatsgevonden in de aanschaffingswaarden van de activa, die op balansdatum aanwezig zijn. Behalve verplichte vermelding van de som van de cumulatieve afschrijvingen op balansdatum is eveneens voorgeschreven dat de som van de overige waardeverminderingen op balansdatum wordt vermeld (in één bedrag per groep van de materiële vaste activa).

In het geval dat investeringen zijn gefinancierd uit een speciale inzamelingsactie of uit een subsidie dient de volgende verwerkingswijze te worden gehanteerd. De baten uit de inzamelingsactie of subsidie dienen te worden verwerkt in de staat van baten en lasten en de investering dient te worden geactiveerd onder de materiële vaste activa. De baten verkregen uit de inzamelingsactie of subsidie kunnen via de resultaatbestemming worden toegevoegd aan een bestemmingsreserve. Uit de bestemmingsreserve valt jaarlijks via de resultaatbestemming een bedrag vrij naar rato van de afschrijvingen op het materieel actief.

3.2.2 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa zijn financiële activa die bestemd zijn om de uitoefening en werkzaamheid van de rechtspersoon duurzaam te dienen.

Onder de financiële vaste activa worden afzonderlijk opgenomen o.a.:

- aandelen, certificaten van aandelen
- overige effecten
- overige vorderingen met een duurzaam karakter.

Het gaat hier voornamelijk om beleggingen in effecten en deposito's. De effecten kunnen worden onderscheiden in obligaties en aandelen. Bij deposito's gaat het om deposito's die als belegging worden aangehouden. In de praktijk zal het hier gaan om deposito's met een looptijd langer dan 1 jaar.

Aandelen dienen te worden gewaardeerd tegen beurskoers. Waardemutaties worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Obligaties die tot de datum van aflossing worden aangehouden dienen te worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De werkelijke waarde (beurskoers) van de effectenportefeuille wordt als toelichting in de jaarrekening vermeld. Mee gekocht agio/disagio wordt in de rentelasten van het jaar van aanschaf verantwoord op een aparte regel.

De lopende rente van obligaties en deposito's dient als te vorderen te worden opgenomen in de balanswaarde van de financiële vaste activa. Convertibele en perpetuele obligaties worden afzonderlijk vermeld en gewaardeerd tegen beurskoers. Ongerealiseerde waardeinstijgingen boven de aanschafwaarde van financiële vaste activa, die tegen beurskoers worden gewaardeerd, worden via de resultaatsbestemming toegevoegd aan een herwaarderingsreserve. Deze herwaarderingsreserve is een bekleemde reserve en mag derhalve slechts aangewend worden voor het compenseren van waardedalingen in latere periode.

3.2.3 Vlottende activa.

Onder de vlottende activa worden o.a. de vorderingen op korte termijn en de liquide middelen verantwoord. Bij de vorderingen zal rekening gehouden moeten worden met het risico van mogelijke oninbaarheid. Een voorziening daarvoor wordt op de vordering in mindering gebracht.

De vorderingen op kerken uit hoofde van omslagen worden uitsluitend als te vorderen opgenomen als de inning daarvan zeker is. Vorderingen op andere deputaatschappen worden afzonderlijk opgenomen. De liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

3.2.4 Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de deputaatschappen dient als buffer in geval van stagnatie in de inkomsten. Het eigen vermogen is het saldo van bezittingen minus de schulden en voorzieningen.

Bij het eigen vermogen dient aangegeven te worden wat de norm voor het eigen vermogen

van het deputaatschap is (garantievermogen) en in hoeverre het eigen vermogen hiervan afwijkt. Het door het deputaatschap vastgestelde garantievermogen is beklemd en mag in principe niet worden gebruikt.

In de toelichting dient het verloop van iedere post van het eigen vermogen te worden aangegeven in een overzicht, waaruit moet blijken:

- het bedrag aan het begin van het boekjaar;
- de toevoegingen en verminderingen over het boekjaar, gesplitst naar de aard ervan;
- het bedrag aan het einde van het jaar.

3.2.5 Bestemmingsreserve en Bestemmingsfonds

Indien een deel van het eigen vermogen is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de organisatie zou zijn toegestaan en deze beperking door derden is aangebracht, dient dit deel te worden aangemerkt als bestemmingsfonds. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van ieder bestemmingsfonds te worden vermeld alsmede de reden van deze beperking en alle overige voorwaarden die door de derden zijn gesteld. NB dit gaat in dit geval om mogelijke legaten en schenkingen welke beperkt zijn tot een doel.

Indien de beperking niet door derden, maar door het bestuur is aangebracht, dient het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen niet te worden aangeduid als bestemmingsfonds, maar te worden genoemd bestemmingsreserve. In de toelichting dienen het bedrag en de beperkte doelstelling van iedere bestemmingsreserve te worden vermeld, alsmede het feit dat het bestuur deze beperking heeft aangebracht

Indien uit de bestemmingsreserve respectievelijk bestemmingsfonds wordt geput, dient deze besteding enerzijds in de staat van baten en lasten te worden verantwoord als last en anderzijds als mutatie in de betreffende bestemmingsreserve of –fonds.

Dus baten (vrijval vanuit bestemmingsreserve of –fonds) waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen dienen afzonderlijk in de staat van baten en lasten te worden vermeld. Dit geldt dus ook voor bestedingen, welke afzonderlijke vermeld dienen te worden. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie van de mutaties van de bestemmingsreserve of – fonds opgenomen waaruit blijkt hoe dit saldo is verwerkt. (zie ook par. 3.3.2)

3.2.6 Voorzieningen

Voorzieningen vormen geen bestandsdeel van het eigen vermogen. Het is derhalve niet aanvaardbaar de benaming reserve te gebruiken voor voorzieningen.

Een voorziening in verband met verplichtingen dient uitsluitend te worden opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. het deputaat heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- b. het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middellijk noodzakelijk is; en
- c. er kan een betrouwbare inschatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Voor het treffen van voorzieningen is het volgende van belang:

- slechts die verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen uit het verleden, en die blijven bestaan onafhankelijk van een toekomstige handeling van de organisatie, leiden tot het treffen van een voorziening. Indien de organisatie toekomstige uitgaven kan voorkomen door een handeling in de toekomst, heeft de organisatie geen verplichting tot het doen van die uitgaven in de toekomst en valt dit niet onder voorzieningen.

Voor overeenkomsten onder opschortende voorwaarde(n) als overeenkomsten onder ontbindende voorwaarde(n) kunnen tot niet in de balans opgenomen verplichtingen leiden.

Voorbeelden zijn:

- een voorwaardelijke verplichting (een toezegging aan , tot uitbetaling van een bedrag onder voorwaarden);
- een meerjarige verplichting (de verplichting ten gevolge van erfpacht, leasing, huur, etc).

In het kort worden verplichtingen onder opschortende voorwaarden worden niet in de balans opgenomen, tenzij het waarschijnlijk is dat aan de voorwaarde zal worden voldaan. In dat geval wordt een voorziening opgenomen.

Hierbij dient een onderscheid te zijn met schulden. Schulden worden opgenomen als de verplichting waarvan de prestatie en de tegenprestatie voor balansdatum plaatsvinden dan wel betrekking hebben op het boekjaar opgenomen als schuld.

De kosten dienen ten lasten te komen van het boekjaar waarop de kosten / schuld betrekking heeft. Kortom te betalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode (boekjaar) moeten worden toegerekend.

3.2.7 Schulden op lange termijn

Onder schulden worden verstaan de per balansdatum bestaande en vaststaande verplichtingen van het deputaatschap, die gewoonlijk door betaling worden afgewikkeld. Is de overeengekomen betalingstermijn langer dan één jaar, dan is sprake van een langlopende schuld. Als grondslag voor de waardering komt in het algemeen in aanmerking de nominale waarde.

Afzonderlijk worden vermeld:

- kredietinstellingen
- crediteuren
- belastingen en sociale verzekeringen
- pensioenen
- overige schulden
- overige passiva.

Aangegeven dient te worden voor welke schulden zakelijke zekerheden zijn verstrekt. Tevens wordt vermeld het bedrag van de aflossingen in de komende vijf jaren en het rentepercentage, alsmede de termijn waarvoor dit geldt.

3.2.8 Schulden op korte termijn

Onder dit hoofd worden gepresenteerd de schulden met een (resterende) looptijd van ten hoogste één jaar.

Afzonderlijk worden vermeld:

- kredietinstellingen
- crediteuren
- belastingen en sociale verzekeringen

- pensioenen
- overige schulden
- overige passiva.

Aangegeven dient te worden voor welke schulden zakelijke zekerheden zijn verstrekt. Onder dit hoofd zijn ook te rekenen de verplichtingen ten opzichte van kerken waarvan de omvang afhankelijk is van het exploitatieresultaat van deze kerken. Als te betalen dient te worden opgenomen een geschat bedrag, zo nodig gebaseerd op de laatst bekende gegevens. Schulden aan andere deputaatschappen worden steeds afzonderlijk vermeld.

3.3 Waarderingsgrondslagen en aanwijzingen voor de presentatie van posten in de staat van baten en lasten

In de staat van baten en lasten en de toelichting daarop worden naast de cijfers over het boekjaar en het voorgaande boekjaar eveneens de cijfers van de door de Generale Synode vastgestelde begroting over de verslagperiode opgenomen.

Alle baten en lasten worden in de jaarrekening via de staat van baten en lasten verwerkt.

3.3.1 Collecten c.q. omslagen

De omvang van de door de kerken af te dragen omslag wordt bij synodaal besluit vastgesteld. Het geld is bestemd voor de dekking van de exploitatielasten conform de plannen in de begroting van het deputaatschap.

Bij de toelichting in de jaarrekening op de post collecten dient tot uitdrukking te worden gebracht in hoeverre er meer of minder is ontvangen dan op basis van het zielental van onze kerken verwacht zou mogen worden. Meer- en minderafdrachten dienen afzonderlijk te worden gepresenteerd. Nagekomen baten uit hoofde van collecten worden afzonderlijk vermeld. Deze dienen wel te worden begrepen in de jaaropbrengst welke wordt uitgedrukt in een bedrag per ziel. Deze wijze van presentatie is in overeenstemming met de rapportage zoals plaats vindt in het driejaarlijkse verslag aan de Generale Synode Uitsluitend in overleg met een deputaatschap kunnen kerken naast de omslag geld werven met een specifiek doel voor het deputaatschap. Het deputaatschap dient de terzake ontvangen gelden dan ook voor dit doel te besteden. Deze baten en lasten worden separaat in de exploitatierekening verantwoord.

3.3.2 Schenkingen en legaten.

Naast de omslagen kunnen deputaatschappen schenkingen en legaten ontvangen, al dan niet met een aanwijzing van de gever voor de besteding daarvan. Door de Generale Synode is in 2001 besloten dat bij het werven van middelen voor het werk van een deputaatschap het niet aanvaardbaar is dat er in de informatie van het deputaatschap projecten worden genoemd waarvoor een speciale bestemmingsgift kan worden gegeven. Een schenker of legator is echter vrij in het bepalen van het doel van het geld dat beschikbaar wordt gesteld. Als het project, dat door gever is aangewezen als bestemming, ten tijde van de ontvangst van het geld bij het deputaatschap nog actief is, dienen de verworven middelen daarvoor te worden aangewend. Als het project niet (meer) actief is zullen deputaten beslissen over het doel van de aanwending, zo veel mogelijk rekening houdend met de wens van de schenker.

De bedragen van voornoemde baten en de daarmee verband houdende lasten worden afzonderlijk in de staat van baten en lasten verantwoord. De baten uit een nalatenschap worden in beginsel verantwoord in het jaar waarin de nalatenschap is opgevallend. Het is niet toegestaan om de ontvangen bedragen direct op de balans te passiveren en de uitgaven ten laste van het gepassiveerde bedrag te brengen.

In de staat van baten en lasten worden de bedragen met bestemming en zonder bestemming separaat verantwoord. Bij de bestemming van het jaarresultaat wordt een bedrag gelijk aan het saldo van de ontvangen baten *met* bestemming toegevoegd aan een bestemmingsreserve onder het eigen vermogen. Een bedrag gelijk aan het saldo van de bestedingen van de bestemmingsgiften wordt bij de bestemming van het jaarresultaat ten laste gebracht van de bestemmingsreserve. In de presentatie van het verloop van de bestemmingsreserve kunnen de onderscheiden doelen worden gespecificeerd. Een voorbeeld van de verwerking is in een bijlage bij deze brief opgenomen.

3.3.3 Opbrengsten van beleggingen

Deze dienen netto te worden gepresenteerd, derhalve na aftrek van bewaarloon en bankkosten.

3.3.4 Personeelskosten

Hieronder worden alle bedragen opgenomen die verband houden met de beloning van personeel, alsmede met de personele kostenvergoeding dienaangaande.

3.3.5 Uitkeringen en subsidies

Deze dienen ten laste of ten gunste van het jaar te komen waarop deze betrekking hebben, zo nodig op basis van geschatte bedragen.

3.3.6 Koersresultaten op effecten

Indien obligaties consequent tegen de nominale waarde in de balans worden opgenomen, kunnen koersverschillen ontstaan bij aankoop (inschrijving) en verkoop (uitloting). Deze resultaten worden als opbrengst beleggingen verantwoord. De koersverschillen houden namelijk in hoofdzaak verband met het verschil tussen het rentepercentage waartegen de obligaties worden uitgegeven en de op dat moment geldende marktrente.

Koersresultaten op aandelen en overige effecten dienen via de staat van baten en lasten te worden verantwoord.

3.4 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Onder niet in de balans opgenomen verplichtingen worden verstaan:

- voorwaardelijke verplichtingen: mogelijke verplichtingen die voortkomen uit gebeurtenissen tot en met balansdatum, en waarvan het bestaan afhankelijk is van het zich in de toekomst al dan niet voordoen van een of meer onzekere gebeurtenissen zonder dat het deputaatschap daarop doorslaggevende invloed kan uitoefenen;
- niet verwerkte verplichtingen: bestaande verplichtingen die voortkomen uit gebeurtenissen tot en met balansdatum, die echter niet worden verwerkt omdat:
  1. het niet waarschijnlijk is dat de afwikkeling ervan resulteert in een uitstroom van

middelen die economische voordelen in zich bergen; of

2. het bedrag van de verplichtingen niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden vastgesteld; en

- meerjarige financiële verplichtingen: bestaande verplichtingen waartoe de rechtspersoon voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, zoals die welke uit langlopende overeenkomsten voortvloeien, waarvan de tegenprestatie eveneens in die toekomstige jaren zal plaatsvinden (bijv. huurcontracten).

Zowel van de omvang van voorwaardelijke activa als van voorwaardelijke verplichtingen moet, indien naar verwachting middelen zullen in- of uitstromen en voorzover uitvoerbaar, een schatting worden gegeven. Deze schatting moet zijn gebaseerd op de beginselen die gelden bij het bepalen van de “beste schatting”.

4 Overige gegevens

Onder dit hoofd wordt de wijze van verwerking van het resultaat. Als voorbeeld zie punt b van de bijlage. Het jaarresultaat wordt in de jaarrekening verwerkt.

Ook wordt hier de accountantsverklaring opgenomen..

5 Accountantscontrole

Ten aanzien van de taak van Deputaatschap Financiële Zaken tot controle van de jaarstukken staat in art. 5 Bijlage 36 (art. 50 KO) het volgende:

“Deputaten controleren jaarlijks de financiële administratie en de jaarstukken van alle kashoudende deputaatschappen die aan de generale synode verantwoording schuldig zijn, alsmede éénmaal per drie jaar die van de quaestor van de generale synode. Zij betrekken in hun onderzoek de volledigheid van de verantwoording van de ontvangsten, de rechtmatigheid van de uitgaven, de aanwezigheid en de wijze van belegging der bezittingen, het bestaan der vorderingen en het bestaan en de volledigheid van de schulden, de omvang van de liquiditeit en het vermogen, de doelmatigheid van de administratie, de tenaamstelling van de rekeningen, de beschikkingsbevoegdheid van de penningmeesters, de functiescheiding binnen het betreffende deputaatschap, de scheiding tussen kerkelijke en particuliere of andere administraties, en voorts alles wat tot de financiële verantwoording behoort. Zo nodig plegen zij overleg met de betrokkenen en in ieder geval geven zij van het resultaat der controle kennis aan het betrokken deputaatschap opdat dit zijn penningmeester kan dechargeren. Indien deputaten menen dat uitgaven wel rechtmatig maar misschien niet (geheel) doelmatig zijn, geven zij hiervan kennis aan het betrokken deputaatschap”.

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor het hierboven genoemde bij het moderamen van het deputaatschap. Met het oog op onze verantwoordelijkheid voor de controle hebben wij aan een registeraccountant opdracht gegeven tot accountantscontrole van de jaarrekeningen van deze deputaatschappen. De accountant zal zijn oordeel geven door middel van het afgeven van een accountantsverklaring bij de jaarrekening. Deze verklaring dient onder de “Overige gegevens” in het jaarverslag te worden opgenomen.

In zijn controle dient de accountant eveneens de in voornoemd art. 5 vermelde aspecten te betrekken. Hij zal schriftelijk zijn bevindingen terzake van de controle uitbrengen aan Deputaatschap Financiële Zaken en het moderamen van het deputaatschap waarop de jaarrekening betrekking heeft, zonedig van zijn bevindingen op de hoogte stellen.

6 Bijlagen

In de bijlagen kan informatie worden opgenomen die voor het inzicht van een lezer van het jaarverslag van belang kan zijn.

Bijlage 1 Voorbeeld van verwerking van giften en legaten in de jaarrekening

- In het jaar bericht ontvangen van notaris dat volgend jaar een legaat van €100.000 zal worden betaald. Legator heeft als bestemming aangegeven project X. Dit project is nog actief.
- Ontvangen een gift van €50.000.
- Ontvangen een gift van €75.000 met als aanwijzing te besteden voor project Y.
- Ontvangen een legaat van €40.000 met als aanwijzing te besteden voor project Z. Dit project is reeds 10 jaar geleden afgesloten, er is geen vergelijkbaar project meer actief. Deputaten hebben besloten het geld aan te wenden voor de reguliere activiteiten.
- Totaal omslagen en overige baten in het boekjaar €400.000
- Uitgaven project Y €90.000
- Overige uitgaven in het boekjaar €490.000.

	€	€
<i>a. Verwerking van de posten in de staat van baten en lasten:</i>		
<i>Baten</i>		
Omslagen en overige baten	400.000	
Giften en legaten onder last verkregen	215.000	
Overige giften en legaten	<u>50.000</u>	
Totale baten		665.000
<i>Lasten</i>		
Totale lasten		<u>580.000</u>
Voordelig saldo resultaat boekjaar		<u>85.000</u>

b. Bestemming van het resultaat:

Ten gunste van bestemmingsreserves		100.000
Ten laste van algemene reserve		<u>-15.000</u>
Voordelig saldo resultaat boekjaar		<u>85.000</u>

c. Toelichting op de balans: Verloop algemene reserve

Saldo begin boekjaar (stel)		50.000
Bestemming resultaat lopend boekjaar		<u>-15.000</u>
Saldo einde boekjaar		<u>35.000</u>

d. Toelichting op de balans: Verloop bestemmingsreserves

Saldo begin boekjaar		0
Bij uit resultaatbestemming:		
- Toezegging legaat met bestemming project X	100.000	
- Ontvangen gift met bestemming project Y	75.000	
- Ontvangen legaat met bestemming project Z (inactief)	<u>40.000</u>	
		215.000
Af uit resultaatbestemming		
- Uitgaven voor project Y	75.000	
- Reguliere uitgaven gegeven inactiviteit project Z	<u>40.000</u>	
		<u>115.000</u>
Saldo einde boekjaar		<u>100.000</u>

Eventueel aangevuld met een specificatie van de saldi van de bestemmingsreserves.